

WWF i Kamerun:

Yaya kämpar för Kameruns skogar

När WWF kom till byn var Yaya 15 år och tjuvlyssnade på mötet för byns vuxna kvinnor. Sedan gick hon ut och grät och bestämde sig för att studera, studera, studera.

TEXT: JANET MOLISA-MUKUKO
OCH MAGGAN HÄGGLUND

Det har gått sju år sedan den där dagen då Ramata Yaya Buba utan tillåtelse smög sig in på mötet som WWF hade ordnat i byn Muanenguba i Kamerun. Mamma Mary Atin Hamidou var där. Hon och de andra kvinnorna i byn hade bildat en ekologisk odlingsgrupp som fick stöd från WWF.

– Kvinnorna i min by var blyga och tillbakadragna men representanterna för WWF kom tillbaka gång på gång, sökte kontakt, talade om hållbar odling och gav hjälp i form av jordbruksredskap, berättar Yaya.

Men när hon stod där som en storögd 15-åring och lyssnade, insåg hon hur viktigt det är med utbildning. Visst ville byn få hjälp med hållbar odling, med att skydda miljön och förbättra ekonomin. Men det var så svårt att förstå allt detta nya, ovana.

– Jag insåg ju att det berodde på att ingen enda av de 32 kvinnorna i byn kunde läsa eller skriva, alla var analfabeter, säger Yaya.

Efter det mötet gick hon ut och grät, och beslöt sig för att skaffa sig en ordentlig utbildning.

Hon bad att få bli tolk på kvinnogruppernas möten med WWF. För hon kunde vad de vuxna inte kunde, att läsa och skriva. På så sätt var hon unik i sin by.

Av tradition brukade alla barn hos urfolket mbororo skickas ut på de gröna ängarna mellan bergen för att valla boskap. Mbororo är en stor stam, totalt runt en miljon, som arbetat som herdar

sedan urminnes tider. De utgör mer än tio procent av Kameruns befolkning men utsätts ofta för diskriminering.

Yayas föräldrar hade däremot skickat sin dotter till skolan. En flicka som fick utbildning – det var ett trendbrott i byn.

De första åren i byskolan gick bra, all undervisning skedde på det lokala språket. Men när Yaya inställde sig för att fortsätta i högstadiet i närmaste stad, Bangem, möttes hon av höjda ögonbryn.

– När jag kom för att anmäla mig blev rektorn väldigt förvånad och han stirrade på mig som om han inte trodde sina ögon; han hade inte haft en aning om att det fanns en skola i vår by Muanenguba, berättar Yaya.

Ingen ville sitta bredvid en flicka som var en mbororo. Alla andra var bantu. Så Yaya fick sitta ensam i sin bänk.

Yaya stod ut ett tag, men sedan gick hon till rektorn och klagade.

– Rektorn bestämde då att alla lärare skulle se till att jag alltid fick sitta mellan två andra elever.

Men problemen var inte slut med det. Det var en jätteomställning för Yaya att all undervisning nu var på engelska och att hon måste tala engelska med de andra eleverna. Skolan krävde dessutom att Yaya skulle raka huvudet, som alla de andra flickorna, något som går helt emot mbororo-stammens traditioner. Då visade Yaya prov på sitt mod igen. Hon skaffade ett skriftligt intyg från en hög administratör som klargjorde att Yaya slapp raka bort håret. ▶

– Alla föräldrar ska skicka sina barn till skolan, uppmanar Yaya Buba, 22, själv första flickan i sin by som gått en högre utbildning. Idag sitter hon i styrelsen för ett grönt bykooperativ och brinner för hållbar utveckling.

I slutet av första terminen på högstadiet kom Det Stora Provet. Och en ljuv revansch. Av 60 elever fanns en klar etta: bäst av alla var herdeflickan från byskolan, hon som vägrade raka av sig håret – Yaya. Plötsligt vändes alla blickar mot henne. Nu inte föraktfulla utan beundrande. Så småningom tog hon studenten och siktar på att bli lärare.

Men nu, vid 22 års ålder, brinner hon också för hållbar utveckling och miljöfrågor. Ett engagemang som väcktes där hemma på WWF-mötena med kvinnokollektivet i byn. Hon sitter som vice ordförande i styrelsen för Bangem Conservation Cooperative, en större organisation där bykollektivet nu ingår.

– Jag är yngst, bäst utbildad och den enda som tillhör ett stamfolk. Jag måste ofta slåss för mina åsikter.

Hemma i byn går nu alla barn i skolan.

– Alla unga i byn är utbildade, även dom som sedan gifter sig!

Men fortfarande möts Yaya av fördomar.

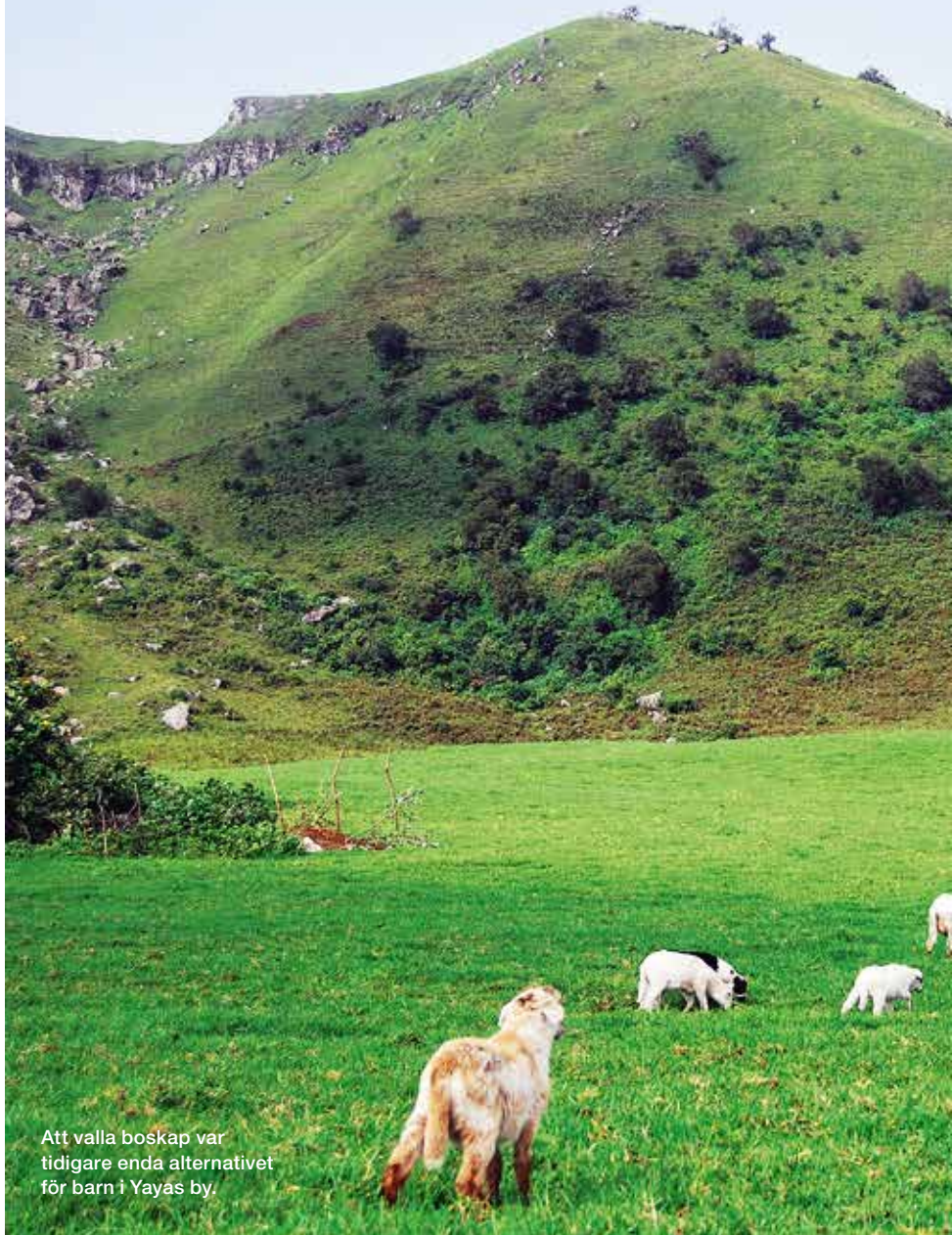
– Bara häromdagen var det en busschaufför som vägrade att låta mig åka med i bussen och kallade mig ”din urblåsta dumskalle-mbororo”. Men jag tog bara en annan buss.

Yaya drömmer om den dag när stamfolken i Kamerun inte längre är förtryckta.

– Om tjugo år kommer ledarna i Kamerun komma från stamfolken, säger hon.

Då kommer Yaya själv vara 41 år.

Och kanske en av ledarna? ♦

Att valla boskap var tidigare enda alternativet för barn i Yayas by.

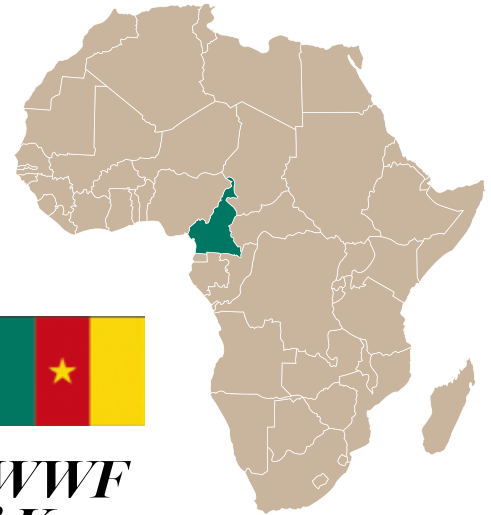
Kvinnorna i byn är organiserade i ett kollektiv för ekologisk odling, som stöds av WWF.

Numera går alla barn i byn i skolan.

Yaya Bubas resa började med WWFs utvecklingsarbete i byn. Idag är hon en förebild för andra unga mbororos.

WWF i Kamerun

WWF ARBETAR FÖR ATT BEVARA de mest värdefulla delarna av landets regnskogar, bekämpa bushmeat-jakt och – det är här projektet i Yayas by kommer in – ge stöd till lokala organisationer och lokalbefolkningar i deras arbete för att bevara sin närmiljö.

MÅNGA AV VÄRLDENS URFOLK bor i och kring de mest värdefulla naturområdena. Dessa människor är i hög grad beroende av naturen för sin överlevnad. Ofta står de i främsta ledet när det gäller att försvara naturen mot exploatering.

WWF HJÄLPER LOKALA ORGANISATIONER att utveckla vägar framåt som skyddar djur och natur och samtidigt hjälper människor att ta sig ur sin fattigdom.

WWFs STÖD handlar till exempel om att utbilda organisationer i hur de kan påverka makthavare för att få större inflytande i skogsförvaltningen. Det kan också handla om hållbara energilösningar, giftfri odling eller hur man förhandlar för att få bättre betalt för sina produkter.

- VI BEHÖVER SAMARBETA med andra som drar åt samma håll som vi, som ställer beslutsfattare till svars och som är aktiva i förvaltningen av naturen, säger Göran Eklöf, WWFs expert på civila samhällen i tredje världen.

- ANNARS FINNS RISKEN att människor upplever skyddet för djuren som ett hot mot deras egen överlevnad. För om människor som lever runt nationalparkerna får det sämre så blir de också lättare utnyttjade av till exempel tjuvjägare.

Göran Eklöf arbetar med WWFs program för lokalbefolkningar och deras organisationer i utvecklingsländer.

Foto: Robin Vassighi